

استتار الامام و تفرق الدعاة في الجزائر لطلبه

(احمد بن ابراهيم نيشابوري)

www.ketab.ir

تصحیح انتقادی، ترجمه، تحقیق و تألیف:

دکتر علی بابایی سیاب

عضو هیئت علمی گروه تاریخ دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)

تهران، ۱۴۰۲

استار الامام و تفرق الدعاة فی الجزائر لطلبه (احمد بن ابراهيم نيشابورى)
تصحیح انتقادى، ترجمه، تحقيق و تأليف: دکتر على بابايى سياب

ناشر: پژوهشکده تاریخ اسلام

مدیر نشر: خليل قويدل

ویراستار: محترم وکیللى سحر

چاپ اول: ۱۴۰۲

شمارگان: ۶۰۰

چاپ و صحافی: تقویم

ردیف انتشار: ۱۰۶

۱۲۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۹۸-۷۸-۴

این کتاب در راستای حمایتی منتشر شده است
کلیه حقوق برای پژوهشکده تاریخ اسلام محفوظ است

خیابان ولیعصر (ع)، خیابان شهید عباسپور، خیابان اسکالر، شهرز شرقی، شماره ۹

تلفن: ۸۸۶۷۶۸۶۱ - ۳ - ۸۸۶۷۶۸۶۱

web: www.pte.ac.ir

سرشناسه:	بابایى سیاب، علی؛ ۱۳۶۴
عنوان و نام پدیدآور:	استار الامام و تفرق الدعاة فی الجزائر لطلبه / احمد بن ابراهيم نيشابورى؛ تصحیح انتقادى، ترجمه، تحقيق و تأليف على بابايى سياب.
مشخصات نشر:	تهران: پژوهشکده تاریخ اسلام، انتشارات، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری:	ص ۲۰۰
شابک:	۹۷۸ - ۶۰۰ - ۷۳۹۸ - ۷۸ - ۴
وضعیت فهرست نویسی:	فیا
یادداشت:	زبان: فارسی - عربی
یادداشت:	کتابنامه: ص ۱۸۵ - ۱۹۰
موضوع:	نیشابوری، احمد بن - استار الامام و تفرق الدعاة فی الجزائر لطلبه - نقد و تفسیر
موضوع:	ایران - تاریخ - اسماعیلیان، ۴۸۳ - ۶۵۴ ق. Iran-History-Ismaelites, 1090 - 1256
رده بندی کنگره:	DSR ۸۵۵
رده بندی دیویی:	۹۵۵/۰۵۴
شماره کتابشناسی ملی:	۹۲۸۰۵۶۱
اطلاعات رگورد کتابشناسی: فیا	

سخن اول

تاریخ هر امت و جامعه‌ای بیانگر فرهنگ و تمدن آن است. به همین دلیل، علم تاریخ در میان علوم، جایگاهی ویژه یافته است. جامعه اسلامی به عنوان یک امت جهانی، دارای چهارده قرن سابقه تاریخی با ابعاد و عناصری روشن و بدون ابهام است. اهمیت این پیشینه تاریخی و ابعاد گوناگون آن، مانند فرهنگ، تمدن، علوم، اخلاق، فلسفه و هنر و نقش بی‌بدیل آن در تمدن جهان معاصر، تلاش گسترده دانشگاه‌ها و دانشمندان غربی را نیز در راه تحقیق و مطالعه این تاریخ عظیم برانگیخته است؛ تا بدان پایه که معتبرترین منابع و اطلاعات پژوهشی در حوزه‌های گوناگون تاریخ اسلام را در مراکز علمی غرب می‌توان سراغ گرفت.

به‌رغم توجه ویژه پژوهشگاه‌های دنیای غرب به اسلام، به علت ناتوانی ذاتی آنها از شناخت اسلام ناب و حقیقی - به دلیل عدم دسترسی مستقیم و به دور از تحریف به منابع اصیل، و لاجرم اطلاع محدود پژوهشگران از زمینه‌ها و پسرزمینه‌های یک تحقیق علمی جامع، آغاز حرکتی اساسی و همه‌جانبه از سوی دانشمندان اسلامی به منظور تصحیح و تکمیل تلاش‌های گذشته ضروری است. اگر این حرکت، گسترده، غنی و متکی بر پیشرفته‌ترین روش‌های پژوهشی آغاز شود، بی‌شک تغییرات بنیادی در مسیر این گونه مطالعات در پژوهشگاه‌های مهم دنیا در زمینه تاریخ اسلام و مسائل مختلف آن دور از دسترس نخواهد بود.

هدف اساسی از تأسیس پژوهشکده تاریخ اسلام - که هم اکنون در آغاز راه است - گام زدن در راه تحقق این آرمان می‌باشد. این پژوهشکده با همت و پیگیری استادان ارزشمند تاریخ اسلام و

رشته‌های پیوسته به آن، آغاز به کار کرده و برای نیل به اهداف مقدس خود، آمادۀ همکاری با همه کسانی است که به این اهداف ایمان دارند. از این رو، پاسخگویی به هزاران پرسش را که در خلال مطالعه ۱۴ قرن تاریخ اسلام مورد توجه خواننده و به خصوص پژوهشگران قرار می‌گیرد، وجهۀ همت خود قرار داده است. تحقق این مهم با روش‌های گوناگون دنبال می‌شود، که نشر آثار پژوهشی استادان و کارشناسان - به صورت تألیف و یا ترجمه - مانند اثر حاضر، از جمله آنهاست. البته برنامه‌هایی همچون تشکیل کارگاه‌های تخصصی، نشست‌های علمی تخصصی و حمایت از پروژه‌های پژوهشی مورد نیاز، نیز برای تحقق هدف یاد شده در حال پیگیری و اجراست که ضرورت دارد کیفیت و کمیت آنها افزایش یابد.

این مرکز، هم‌اکنون با شش گروه علمی و زیر نظر شورای علمی فعالیت می‌کند، که ان شاء الله به زودی تعداد آنها به دو برابر افزایش خواهد یافت. از جمله اقدامات کم‌سابقۀ پژوهشکده، تأسیس دانشنامۀ جغرافیای تاریخی جهان اسلام است که به‌زودی اولین مجلد آن عرضه خواهد شد. این دانشنامه با ریاست یکی از استادان در هفت گروه علمی مشغول فعالیت است و هزاران مدخل را - تاکنون - همراه با منابع اصلی آن در پایگاه اینترنتی عرضه کرده است تا دسترسی محققان به منابع را آسان کند.

پژوهشکده تاریخ اسلام به‌وسیله پایگاه اینترنتی خود با همه پژوهشگران و علاقه‌مندان به مطالعه در سراسر جهان پیوند برقرار می‌کند. این پایگاه، علاوه بر انعکاس همه فعالیت‌های این مرکز علمی، بازتاب‌دهندۀ فعالیت‌های علمی انجام شده توسط مراکز و اشخاص دیگر در این رشته است. با فعال شدن پایگاه مزبور، دسترسی پژوهندگان به مرکزی جامع و همه‌جانبه، که انعکاس‌دهندۀ همه آثار موجود در زمینۀ تاریخ اسلام باشد، میسر خواهد شد.

علاوه بر آن، هم‌اکنون کتابخانۀ تخصصی (حقیقی و مجازی) فعال است و به تدریج فعال‌تر خواهد شد. از خداوند بزرگ، برای این تلاش و همه تلاشگران در راه حق و حقیقت، آرزوی موفقیت می‌کنم.

سیدهدای خامنه‌ای

رئیس پژوهشکده تاریخ اسلام

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار
۱۳	مقدمه
۱۷	معرفی احمد بن ابراهیم نیشابوری
۲۱	آثار احمد بن ابراهیم نیشابوری
۲۳	نسخه‌های خطی کتاب استار الامام
۲۳	چاپ‌های کتاب استار الامام
۲۴	ترجمه‌های کتاب استار الامام
۲۵	ضرورت‌های روش‌شناختی در این تحقیق
۲۸	اهداف تحقیق و بخش‌های اصلی آن
۳۳	نگرش و نگارش تاریخی در کتاب استار الامام
۳۴	جایگاه تاریخ‌نگاری در بین مسلمانان
۴۰	جایگاه تاریخ‌نگاری در بین اسماعیلیان
۴۳	الهیات فلسفی و نگرش تاریخی مورخان فاطمی
۴۳	الف. آغاز و انجام تاریخ
۴۶	ب. عامل محرک تاریخ
۵۵	ج. الگوی حرکت تاریخی
۵۹	معرفت تاریخی از دیدگاه اندیشمندان فاطمی
۶۱	مهمترین مؤلفه‌های تاریخ‌نگاری در کتاب استار الامام

۶۲	الف. موضوع و هدف نگارش تاریخ
۶۵	ب. منابع و روش روایت تاریخ
۶۶	۱. روایات شاهدان عینی
۶۸	۲. اسناد و مکاتبات
۷۱	سنخ‌شناسی گزارش‌های تاریخی استتارالامام
۷۲	گزارش‌های تاریخی عام
۷۳	تاریخ شهر سلمیه
۷۷	روابط فاطمیان با قرامطه
۸۰	شخصیت‌های تاریخی
۸۰	- داعی ابو محمد کوفی
۸۵	- ابوالقاسم بن ابی محمد (صاحب الجمل/صاحب الناقه)
۸۸	- ابومعزول بن ابی محمد (صاحب الخال/صاحب الشامه)
۹۲	ترکیب سپاه قرامطه
۹۴	نسب امامان فاطمی
۹۹	گزارش‌های تاریخی خاص
۱۰۰	نام و انساب داعیان فاطمی در عراق
۱۰۱	پشت پرده قدرت‌یابی فاطمیان
۱۰۳	تصحیح نسخه خطی کتاب استتارالامام
۱۲۷	ترجمه کتاب استتارالامام
۱۴۷	تصویر نسخه خطی کتاب استتارالامام
۱۷۳	فهرست منابع و مآخذ
۱۷۹	پی‌نوشت‌ها
۱۹۱	نمایه